

СТАНОВИЩЕ

Относно предложената за защита докторска дисертация на
Арджета Шакири Лятифи
**на тема „Въздействието на социалните политики върху
защитата на жертвите на трафик на хора в Косово“**

РЕЦЕНЗЕНТ: ПРОФ. ДН ДАНАИЛ ДАНОВ,
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Общ характеристика

Предлаганата дисертация се фокусира върху един много важен феномен, а именно трафикът на хора, който за съжаление все още продължава да бъде проблем за съвременния свят като цяло , и в частност - за Западните Балкани (и Косово). Известен като „съвременното робство“, трафикът на хора представлява много печеливша индустрия и следователно продължава да процъфтява въпреки националните и международните усилия на него да бъде сложен край. Възрастта на жертвите на трафик е различна, децата не са изключение от потърпевшите по проблема и нито една страна в света не може да бъде изключена от това явление, независимо дали е страната на произход, транзит или дестинация на трафикираните лица.. (De Stefano 2007, стр. 2). От тази гледна точка поднасям своите комплименти към авторката на дисертацията за нейната

смелост и амбиция да се опита да хвърли светлина върху проблемите на това явление, използвайки подходяща методологична рамка, заедно с обширна и изчерпателна литература, свързана с разглеждания въпрос.

Методологична рамка

Предложени са теоретична и концептуална рамки, като първата се основава на текущи изследвания на явлението трафик, разкриващи различни модели на политики за защита на жертвите на трафик на хора, което придава на работата доста по-автентичен привкус. Докато концептуалната рамка се отнася до конкретното описание на социалните политики за закрила и на жертвите на трафик и помага да се обяснят взаимосвързаните концепции на практическите и теоретични отношения относно самото явление.

Целта на дисертацията, както твърди г-жа Лятифи (стр. 9), е „да се оценят социалните политики в защитата на жертвите на трафик на хора въз основа на състоянието на развитие на целия процес, както и да се разкрият неговите измерения и динамика чрез събиране на данни, анализ на превантивни фактори, описание на модели на помощ и т.н“. Това, което аз самият най-много харесвам в тази дисертация, е опитът да се предложи ясен анализ на причините, тенденциите, предотвратяването и сложността на политиките за социална защита, които в крайна

сметка биха могли да намалят ужасните последици от това явление.

Целите на изследването могат да бъдат обобщени, както следва:

-Преглед на литературата върху теориите, свързани с трафика на хора, заедно с преглед на емпиричните данни;

-Изследвания на методологии;

-Анализ на факторите, позволяващи трафика на хора,

-Изследване на влиянието на трафика на хора върху цялостната икономическа и социална ситуация в разглеждания регион,

Дисертацията се основава на утвърдителна и отрицателна хипотези (с.34), а именно:

Хипотеза 0: Социалните политики не оказват влияние върху защитата на социалните групи, изложени на риск от трафик на хора в Косово.

Хипотеза 1: Социалните политики оказват влияние върху защитата на социални групи, изложени на риск от трафик на хора в Косово.

На тази база изследователските въпроси, на които авторът се старае да намери отговор в разработката, са следните:

1) До колко социалните политики оказват влияние върху социалната защита на жертвите на трафик в Косово?

2) Какво е измерението на участието и въздействието на социалните политики при защитата на жертвите на трафик на хора?

3) Има ли разлика в динамиката по отношение на социалната политика за защита на жертвите на трафик на хора по времеви периоди и по категории на маргинализирани групи?

4) Има ли социално изключване на жертвите на трафик на хора въз основа на социални политики за защита на жертвите на трафик на хора в Косово?

Докторантката търси и намира отговорите на тези въпроси като използва както качествени, така и количествени методи, при това ясно и доста успешно. Оценявам положително както начина, по който тя представя ограниченията на своето изследване, така и логиката на наратива и направените изводи и препоръки

Структура на дисертационния труд

Изследването е структурирано в увод, пет отделни глави, заключителна част и приложение. Обемът е около 200 страници и съдържа 75 фигури и 12 таблици, които придават висока илюстративна стойност на цялото изследване. Библиографията се състои от 50 източници, комбиниращи основни академични изследвания и важни документи, свързани разглеждания проблем.

Уводът предоставя добре структурирано и актуално обобщение на проблема, провокиращо силно читателския интерес.

Глава 1 предлага задълбочен преглед на различни теории, свързани с трафика на хора, като го поставя във връзка с фактори като семейство, икономика, образование, религия и информация.

Глава 2 предоставя описание на данни, отнасящи се до изследвания проблем, методологията на изследването, използваните източници и аналитичните методи за обработка на данни.

Глава 3 се концентрира основно върху ситуацията с трафика на хора и разкрива важни характеристики на процеса на неговото развитие и на неговото въздействие.

Глава 4 представя и анализира държавните социални политики за защита, съответната правна рамка, социалните схеми за защита на жертвите, както и обяснява ролята на държавните институции на Косово за защита на жертвите на трафик на хора.

Глава 5 коментира получените резултати с помощта на изследваните променливи и ясно потвърждава утвърдителната хипотеза.

Заклучителната част предлага добро резюме на извършената работа, като изброява препоръки за подобряване на ситуацията и отбелязва на приноса на автора.

Оценка на работата

Както става ясно от изложеното по-горе, високо оценявам цялото изследване, неговата логика и структура, и приемам за подходящи използваните изследователски методи и направените заключения. Смятам автореферата за подходящ и даващ ясна представа за цялото изследване.

Радвам се също така, че авторът се фокусира и върху медиите като фактор, способен да допринесе за по-успешната борба срещу трафика на хора - от една страна, като източник на факти за явлението, и от друга - като сериозен лобист за създаването и приемането на по-добра правна рамка в това отношение. Единствената ми препоръка тук е свързана с неизползваната възможност за интервюиране на разследващи журналисти, работещи по темата, не само в Косово, но и на Балканите, тъй като техният принос можеше да направи изследването още по-изчерпателно и богато.

Тази критика изобщо не подкопава високата стойност, която придавам на изследването, което оценявам като успешно. Затова гласувам положително и в подкрепа на присъждането на докторска степен на г-жа Латифи.

Рецензент:

София,

10 февруари 2023 г

проф. Д. Данов

REVIEW OF THE PhD THESIS OF Ms. Arjeta Shaqiri Latifi
entitled "The impact of social policies on the protection of victims of
trafficking in human beings in Kosovo"

REVIEWER: PROF. DANAIL DANOV, PhD and D.Litt., Sofia University

General summary

The offered thesis focuses on a very important phenomenon, namely trafficking of human beings, which sadly enough still continues to be a problem for the modern world in general, and Western Balkans (and Kosovo) in specific. Known as *modern slavery*, trafficking of human remains a very profitable and gainful industry, and hence keeps on thriving in spite of national and international efforts to put it to an end. The ages of victims of trafficking are diverse, children are not an exception, and no country in the world can be exempt from this phenomenon, regardless of whether it is the country of origin, transit or destination. (De Stefano 2007, p. 2). From such a perspective I offer my compliments to the author of the thesis for her courage and ambition to try to shed light on the issues, using an appropriate methodological framework, along with a vast and comprehensive literature related to the problem.

Methodological frame

It offers theoretical and conceptual frameworks, the first one being based on the current studies of the phenomenon, which expose various models of protection policies of THB victims, thus giving the research more authentic flavor. Whilst the *conceptual framework* refers to the specific description of social policies for protection and helps explaining the interrelated concepts of practical and theoretical relations on human trafficking.

The purpose the thesis, as Ms. Latifi claims (p. 9) is to evaluate social policies in the protection of THB victims, based on the state of development of the entire process, and also to reveal its dimension and dynamics by data

collection, analysis of preventive factors, description of models of assistance etc. What I myself like specifically about this thesis is the attempt to offer a clear analysis of causes, trends, treatment, and complexity of social protection policies, which ultimately could reduce the dire consequences of this phenomenon.

The objectives of the study could be summarized as follows:

Review of literature on theories related to trafficking of people, along with review of the empirical data;

Research on methodologies;

Analysis of the factors that allow human, and studying the impact of human trafficking on overall economic, and social situation in the region under investigation.

The dissertation is based on an affirmative, and negative hypotheses (p.34), namely:

Hypothesis 0: Social policies do not have an impact on the protection of social groups at risk of trafficking in human beings in Kosovo.

Hypothesis 1: Social policies have an impact on the protection of social groups at risk of trafficking in human beings in Kosovo.

Consequently, the research questions, which the author needs to find answers to in the research are the following:

- 1) How much impact do social policies have the social protection of trafficked human beings in Kosovo?
- 2) What is the dimension of the involvement and impact of social policies in protection of THB victims?
- 3) Is there a difference between the implementation of social policy dynamics in protection of THB victims by time periods and by categories of marginalized groups?
- 4) Is there social exclusion of THB victims based on social policies for the protection of THB victims in Kosovo?

Ms. Latifi attempts to answer those question, by using both qualitative and quantitative methods. I also admire the prompt way in which she listed out the limitations of her research, as well as the entire logic of the narrative, the conclusions reached and the recommendations made.

Structure of the dissertation

The research is structured in an introduction, five separate chapters, concluding part and annex. In length it is about 200 pages, and contains 75 figures and 12 tables, which give a strong illustrative value to the whole research. The bibliography comprises of 50 entries combining main academic studies with important documents highlighting the issue under investigation.

The Introduction provides well-structured and up to the point summary of the problem, strongly provoking the readers' interest.

Chapter 1 offers a thorough review on different theories related to human trafficking, placing it in relation with factors such as family, economy, education, religion, and information.

Chapter 2 provides a brief description of the Data Presentation: Researching the Human Trafficking Phenomena, focusing also on the research construction and methodology used, data sources and analytical methods for data processing.

Chapter 3 concentrates mainly on the situation of human trafficking, and reveals important characteristics of the process of its development, as well as its impact.

Chapter 4 presents and analyses the state social policies of protection, the respective legal framework, the social schemes for the protection of victims, and the of Kosovo state institutions for protection of victims of human trafficking.

Chapter 5 comments the obtained results using the variables studied and confirms clearly the affirmative hypothesis.

The concluding part offers a good resume of the work completed listing out also recommendations for improvement of the situation, and paying attention to the author's contribution.

Assessment

As clear from the above stated I strongly value the entire research, its logic and structure, and accept as appropriate the research methods used, and the drawn conclusions. I consider the autoreferat appropriate and giving a clear idea of the entire research.

I am also happy, that the author considered the perspective of the media as a factor, capable of contributing against trafficking, on the one hand, by exposing facts about the phenomenon, and on the other, by lobbying for a better legal framework in this respect. My only recommendation in this respect relates to the unused opportunity of interviewing investigation journalists working on the issue, not only in Kosovo, but in the Balkans as well, as their input could have made the study even more comprehensive, and rich.

This criticism does not at all undermine the great value of the research which I asses very positively, and hence would vote in favor of awarding Ms. Latifi a PhD academic degree.

Reviewer:

Sofia, 10th

February 2023

Prof. D. Danov